

AUTORKA: Klaudia Waryszak-Lubaś

TEMAT: ROMOWIE - HISTORIA O LUDZIE WĘDROWNYM.

PRZEDMIOT: Historia

ODWOŁANIE DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ/OGÓLNE CELE:

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

5

Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

II

ANALIZA I INTERPRETACJA HISTORYCZNA.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.

4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.

III

TWORZENIE NARRACJI HISTORYCZNEJ.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.

CZAS:

45 min

GRUPA WIEKOWA/KLASA:

V/VI klasa II etap edukacyjny

CEL LEKCJI – UCZEŃ/UCZENNICA:

- Posiadają podstawową wiedzę na temat historii i kultury Romskiej,
- Potrafią zidentyfikować przyczyny uchodźstwa na przykładzie społeczności romskiej,
- Wiedzą jak analizować teksty historyczne,
- Wiedzą jak działają mechanizmy wykluczenia,
- Znają pojęcia: stereotyp, uprzedzenie, dyskryminacja.

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE – PO TEJ LEKCJI UCZNIOWIE I UCZENNICE WYJAŚNIĄ:

- Jak na przestrzeni wieków wyglądała sytuacja społeczności Romskiej w Europie,
- Jakie są powody migracji społeczności romskiej,
- Jak rozpoznawać mechanizmy dyskryminacji.

FORMY PRACY:

Burza pomysłów, rozmowa kierowana, praca na osi czasu, praca z fotografiami i obrazkami.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYKORZYSTYWANE PODCZAS ZAJĘĆ:

Arkusze papieru, taśma klejąca, markery, 4 koła wycięte z papieru – jedno z literką S (stereotyp), drugie z literką U (uprzedzenie), trzecie z literką W (władza), czwarte z literką D (dyskryminacja), piłka, kreda.

ZAŁĄCZNIKI:

Oś czasu - wykonana na arkuszach papieru lub na tablicy, tekst ze skróconą historią społeczności romskiej, zdjęcia przedstawiające społeczność romską.

ŹRÓDŁA:

- 1 FUNDACJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ PROM, ROMOWIE. DZIECI ŚWIATA - NIECODZIENNY PORADNIK DLA NAUCZYCIELI.
Romowie. Dzieci świata - niecodzienny poradnik dla nauczycieli.
_____ [dostęp z dnia 30.09.2018]
- 2 HISTORIA SPOŁECZNOŚCI ROMSKIEJ
<http://jednizwielu.pl/romowie-w-polsce/historia-romow>
_____ [dostęp z dnia 30.09.2018]
- 3 EKSTERMINACJA SPOŁECZNOŚCI ROMSKIEJ PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ
http://romopedia.pl/index.php?title=Eksterminacja_Rom%C3%B3w_podczas_II_wojny_%C5%9Bwiatowej
_____ [dostęp z dnia 30.09.2018]
- 4 ELŻBIETA ALINA JAKIMIK, ROMOWIE. KOCZOWNICTWO, OSIADŁY TRYB ŻYCIA - WYBÓR, KONIECZNOŚĆ CZY PRZYMUS?
http://www.romowie.com/instytut/io2009_jakimik.pdf
_____ [dostęp z dnia 28.09.2018]
- 5 EDUKACJA ANTYDYSKRYMINACYJNA. PODRĘCZNIK TRENERSKI.
<http://www.idealizacja.pl/publikacjepliki/Antydiskryminacja.pdf> s.110
_____ [dostęp z dnia 30.09.2018]
- 6 SERBIAN GYPSY MUSIC PART 1
<https://www.youtube.com/watch?v=-hogo6Ycl6Q>,
_____ [dostęp z dnia 30.09.2018]
- 7 SLAVIC, BALKAN AND GYPSY MUSIC
<https://www.youtube.com/watch?v=oF6cPcTSvkl>
_____ [dostęp z dnia 25.09.2018]
- 8 GRUPY ROMSKIE
<http://jednizwielu.pl/?article=grupy-romskie>
_____ [dostęp z dnia 25.09.2018]
- 9 BALKAN GYPSY MUSIC
<https://www.youtube.com/watch?v=KJEUxVGQluk>
_____ [dostęp z dnia 25.09.2018]
- 10 FLAGA ROMÓW
https://pl.wikipedia.org/wiki/Romowie#/media/File:Flag_of_the_Romani_people.svg
_____ [dostęp z dnia 04.11.2018]
- 11 Bezpłatne materiały szkoleniowe: *Warsztaty dotyczące kultury romskiej w kontekście nierówności społecznej*, Dom Spotkań im. A. Silesiusa, 22-23.10.2013, w ramach projektu: *Uczę się, poznaję – zmieniam!* [...] realizowanego przez Dom Spotkań im. A. Silesiusa oraz Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

UWAGI METODYCZNE

UWAGI TEMATYCZNE

WPROWADZENIE

1 Zakładając, że uczniowie i uczennice znają pojęcie migracji, zapraszamy osoby do wspólnego uczestnictwa w lekcji, na której będzie mowa o jednym z ludów, który migruje przez całe życie.

2 Zadajemy uczniom i uczennicom pytanie, czy wiedzą jak nazywa się społeczność, która prowadzi koczowniczy tryb życia. Jeżeli uczniowie i uczennice mają problem z odgadnięciem, możemy podać kilka podpowiedzi, np.: wędrują całymi rodzinami, lubią żywołową muzykę, kobiety noszą piękne, kolorowe i bogato zdobione sukienki.

3 Kiedy padnie prawidłowa odpowiedź, na arkuszu papieru piszemy wielkimi literami - SPOŁECZNOŚĆ ROMSKA. Prosimy uczniów i uczennice, aby powiedzieli, jakie są ich pierwsze skojarzenia na ten temat. Odpowiedzi zapisujemy na arkuszach papieru lub na tablicy. Po wypisaniu skojarzeń na tablicy, robimy stop klatkę, czyli zatrzymujemy się na chwilę przy określeniach. Warto przez chwilę o nich po-dyskutować, żeby sprawdzić czy uczniowie i uczennice nie mylą pojęć. Kiedy taka sytuacja się przydarzy, należy wyjaśnić co oznaczają wszystkie pojęcia. Na koniec zadajemy pytanie czy to, co zostało omówione, jest zrozumiałe dla uczniów i uczennic.

12 minut

Cygan/Cyganka jest określeniem pejoratywnym ale dzieci mogą znać takie określenie grupy społecznej. Jeżeli pojawi się taka sytuacja, warto zwrócić dzieciom uwagę, że takie określenie może być krzywdzące dlatego najlepiej jest zastąpić to pojęcie słowem Rom.

- 4** Po wypisaniu skojarzeń nauczyciel/nauczycielka dokonuje podsumowania. Czyta skojarzenia na głos i weryfikuje czy podane słowa mają faktyczny związek z społecznością romską. Jeśli pojawią się skojarzenia zupełnie odbiegające od tematu, gdyż może wynikać to z niewiedzy, warto wyjaśnić w kilku zdaniach kim jest ta grupa społeczna

ROZWIĘCIE

- 1** Zadajemy pytanie dotyczące tego, skąd uczniowie i uczennice mają wiedzę na temat społeczności romskiej – odpowiedzi zapisujemy na oddzielnej kartce/tablicy. Zadajemy pytanie czy uczniowie i uczennice znają historię Romów i Romek.

Nawiązując do udzielonych odpowiedzi zadajemy pytanie czy wiedzą, czym są stereotypy oraz jak powstają. Wyjaśniamy pojęcia stereotypu, uprzedzenia i dyskryminacji używając 4 kół wyciętych z papieru. Przyklejamy je na tablicę za pomocą taśmy klejącej, tworząc równanie dyskryminacji.

- 2** Dzielimy klasę na 4 grupy. Możemy zaproponować podział na grupy przy pomocy załącznika nr 1. Losowo rozdajemy uczniom i uczennicom karteczki z nazwami grup romskich. Ich zadaniem jest znalezienie osób z takimi samymi nazwami grup.
-

- 3** Podczas pracy w grupach włączamy utwory muzyczne, najlepiej instrumentalne wykonywane przez zespoły romskie.

28 minut

Każda grupa otrzymuje inny fragment historii, tak, żeby po zapoznaniu się z nimi, klasa wspólnie ułożyła historię społeczności romskiej. Każda z grup posiada dwa wspólne akapity:

- Kim są Romowie?
- Czy wiedzieliście, że Romowie pochodzą z Indii?

- 4 Kiedy już utworzą się grupy, rozdajemy każdej z nich kartki z fragmentami historii – załącznik nr 2.
- 5 Prosimy o zapoznanie się w grupie z informacjami, które znajdują się na kartkach.
- 6 Następnie każda z grup przedstawia klasie swoją część historii i wspólnie układają ją w jedną całość.
- 7 Na osi czasu stworzonej na tablicy lub arkuszu papieru wypisujemy daty np. XIV w., XI w., lata 1939-1945 itp. Zadaniem uczniów i uczennic jest wspólnie dopasować wydarzenia do daty, tak, aby wypełnić oś czasu. Ma to pomóc w utrwaleniu historii społeczności romskiej.

PODSUMOWANIE

Po omówieniu historii społeczności romskiej, rzucamy do uczniów i uczennic piłkę i zadajemy każdej osobie po jednym z wybranych pytań:

- Czego się dzisiaj nauczyłem?
- Co mnie najbardziej zaskoczyło podczas dzisiejszej lekcji?
- Czy dzisiejsza lekcja zmieniła twoje postrzeganie nt. Społeczności romskiej? Jeżeli tak, to dlaczego?
- Jaka rzecz podobała Ci się najbardziej podczas dzisiejszej lekcji a jaka najmniej?

Po podsumowaniu, jeżeli wystarczy czasu, możemy ponownie włączyć na Youtubie utwór z tradycyjną muzyką romską.

5 minut

ZACHĘCENIE DO REFLEKSJI

Do pogłębienia refleksji oraz podsumowania, możemy pokazać stronę internetową www.jednizwielu.pl, gdzie znajdują się historie Romów i Romek, które przełamują stereotypy i pokazują, że dzięki integracji, sytuacja społeczności romskiej w Polsce się zmienia.

ROMOWIE DZIELĄ SIĘ NA CZTERY PODSTAWOWE GRUPY¹

1. Polska Roma
2. Bergitka Roma
3. Kalderasze
4. Lowarzy

PO WYKONANYM ĆWICZENIU DOTYCZĄCYM HISTORII ROMÓW I ROMEK,
WYJAŚNIJ POWYŻSZE POJĘCIA.

- 1** **Polska Roma**, której dialekt należy do północno-wschodniej gałęzi języka romani, do niedawna jeszcze jej przedstawiciele prowadzili koczowniczy tryb życia. Ich tradycyjnym wyznaniem jest katolicyzm.
- 2** **Bergitka Roma** – jej przedstawiciele mieszkają przede wszystkim na Pogórzu Karpackim oraz w Kotlinie Kłodzkiej. Mówią dialektem z centralnej grupy dialektów języka romskiego. Grupa ta, stosunkowo najgorzej sytuowana materialnie, już od XVII wieku prowadziła osiadły tryb życia, przez co nie jest ona często szanowana przez inne grupy. Tradycyjnie wyznawcy katolicyzmu.
- 3** **Kalderasze** (dosłownie. „Kotlarze”, od rumuńskiego słowa căldare „kocioł”) – pochodzą z terenów Mołdawii i Wołoszczyzny, skąd w połowie XIX wieku rozpoczęli dalekie wędrówki po Europie i innych kontynentach. W latach międzywojennych wywierali bardzo duży wpływ na inne grupy Romów w Polsce, gdyż to właśnie spośród nich wywodziła się większość tzw. królów cygańskich. Dziś większość z nich mieszka za granicą. Ich tradycyjne wyznanie stanowi prawosławie.
- 4** **Lowarzy** (dosł. „Koniarze”, od węgierskiego słowa ló „koń”) – pochodzili z Siedmiogrodu podobnie jak Kełderasze prowadzili od połowy XIX wieku dalekie, transkontynentalne wędrówki. Stanowią stosunkowo najlepiej sytuowaną materialnie grupę Romów, która w latach 90. XX wieku praktycznie w całości wyemigrowała z Polski. Tradycyjnie wyznawcy katolicyzmu oraz prawosławia.

¹ Definicje z załącznika 1 i 2 pochodzą ze strony: <http://jednizwielu.pl/?article=grupy-romskie> [dostęp z dnia 30.09.2018]

KIM SĄ ROMOWIE?

Romowie to bardzo zróżnicowana wewnętrznie grupa etniczna rozproszona w Europie, obu Amerykach oraz części Azji. Brak własnego terytorium na przestrzeni wieków zmuszał Romów do wędrownego trybu życia. (Każda z grup posiada na swojej karcie informację kim są Romowie)

CZY WIEDZIELIŚCIE, ŻE ROMOWIE POCHODZĄ Z INDII?

Zanim jednak dotarli do Europy, przebyli bardzo długą drogę z Persji do Bizancjum. Działo się to pomiędzy V a X wiekiem. Pierwsze wzmianki o przybyciu Romów pochodzą z XI wieku i pojawiają się w zapisach zakonika z Krety.

ROMOWIE W EUROPIE.

Podania są różne, jednak najczęściej możemy się dowiedzieć, że społeczność romska przybyła do Europy w XIV wieku. Początkowo lokalna ludność brała ich za wędrownych pielgrzymów, dzięki czemu mogli przemieszczać się pomiędzy miastami. Z czasem zaczęły się prześladowania społeczności romskiej. Jeszcze do XIX wieku, były urządzone polowania na Romów (przypominające te na zwierzynę).W Rumunii do połowy XIX w., społeczność romska była traktowana niewolniczo na równi ze zwierzętami.

II WOJNA ŚWIATOWA

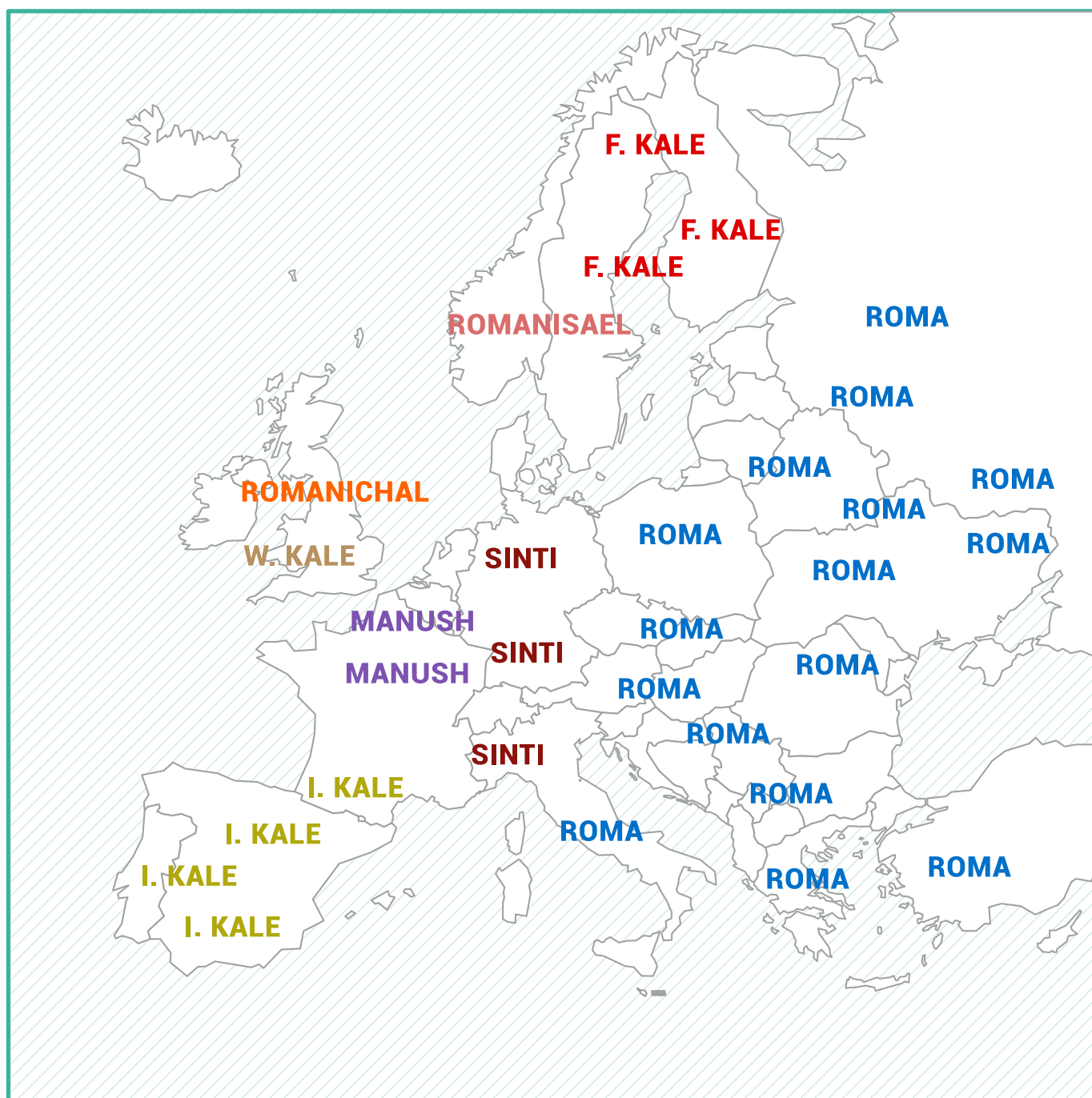
Coraz częściej możemy przeczytać o zagładzie Romów. Podczas II Wojny Światowej, Romowie byli prześladowani i masowo przetrzymywani w obozach koncentracyjnych. Czasy II WŚ były koszmarem dla tej społeczności. Polska była głównym ośrodkiem, do którego zwożono Romów z całej Europy, tylko po to, aby ich zabić. Gdy mieszkańcy Europy zostali podzieleni na różne gatunki ludzi, Cyganów oznaczono czarnymi trójkątami z literą Z jak Zigenuer (Cygan) i poddano planowej eksterminacji. Szacuje się, że w czasie II Wojny Światowej zginęło około 150-600 tys. Romów czyli ok 80 % populacji romskiej.

ROMOWIE PO WOJNIE

W Polsce po 1964 r., gdy został wprowadzony zakaz podróżowania taborami, liczba koczujących osób malała (z 10 tys. w latach 50 do około 400 w latach 80). Ówczesne władze starały się doprowadzić do integracji przez pomoc w znalezieniu pracy oraz nałożenie obowiązku szkolnego na dzieci romskie. Działania te zmieniły dotychczasowy tryb życia Romów, przyczyniły się do powstania instytucji ułatwiających Romom jednocześnie się i dochodzenie swoich praw. W 1971 r. powołano organizację Romani Union mającą na celu prezentowanie interesów romskich na forach międzynarodowych, unifikację języka romani i uznanie Romów w wielu krajach za mniejszość narodową. Obecnie społeczność romska w Polsce liczy około 20 tys. osób, a ich „problematyczna” sytuacja społeczno-ekonomiczna ulega zmianie.

ROMOWIE DZISIAJ

Romowie decydują o sobie, zdobywają nowe umiejętności, pojawiają się na rynku pracy, kończą szkoły, studia i kursy. Współpracują też z pedagogami, aby przygotować swoje dzieci do nowego życia. Pracują nad nową kartą w swojej historii, integrują się, wychodzą ze społecznego ukrycia i pokazują nam, że są jednymi z wielu. Przyszłość należy do Romów, którzy znajdują pełnoprawne miejsce w społecznościach lokalnych.

- ROMA ● SINTI ● MANUSH ● ROMANICHAL ● ROMANISAEI ● WELSH KALE ● FINNISH KALE
- IBERIAN KALE

² Mapa inspirowana mapą z bezpłatnych materiałów szkoleniowych: [Warsztaty dotyczące kultury romskiej w kontekście nierówności społecznej](#), Dom Spotkań im. A. Silesiusa, 22-23.10.2013, w ramach projektu: *Uczę się, poznaję – zmieniam!* [...] realizowanego przez Dom Spotkań im. A. Silesiusa oraz Stowarzyszenie Asystentów Edukacji Romskiej w Polsce.

FUNDACJA
EMIC

WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI

MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

PROJEKT "MASZ PRAWO WIEDZIEĆ" WSPÓŁFINANSOWANY
PROGRAMU KRAJOWEGO FUNDUSZU AZYLU, MIGRACJI I INTEGRACJI

Scenariusz zajęć powstał w ramach projektu pt. "Wielokulturowa Grupa" dofinansowanego z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej w roku 2018.
